

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Суми, 23 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

FinTech Book, edited by Susanne Chishti and Janos Barberis (Chichester, UK: John Wiley & Sons, 2016): 265.

3. Financial Stability Implications from FinTech [Електронний ресурс] // Financial Stability Board. – 07.06.2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>.

УДК 336.71

Криклій Олена Анатоліївна,

к. е. н., доцент,

Сумський державний університет, м. Суми

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ НА КРЕДИТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ

Стан операційного середовища, в якому функціонують банки, має значний вплив як на обсяги наданих кредитів, так і на результати кредитної діяльності (рентабельність кредитних портфелів та їх якість). При цьому безперечним є той факт, що в період економічного спаду відбувається зростання рівня кредитного ризику та збільшення частки проблемних кредитів, обумовлених погіршенням рівня кредитоспроможності позичальників. Однак, доведено, що управління кредитним ризиком та формування стандартів кредитування банками має проциклічний характер: зниження стандартів кредитування відбувається в період економічного росту та посилення в період спаду.

Зважаючи на це, банки України мають як оцінювати вплив макросередовища на рівень кредитоспроможності позичальників, так і формувати кредитну політику та інструменти управління кредитним ризиком, що знижують проциклічність кредитної діяльності, та забезпечують

досягнення цільових показників, не зважаючи на вплив операційного середовища.

Макроекономічне середовище, в якому функціонують банки України, було мінливим та мало деструктивний вплив на розвиток кредитної діяльності та якість кредитних портфелів. Коливання макроекономічних показників, наведених на рисунку 1, наочно демонструють фази поточного економічного циклу країни.

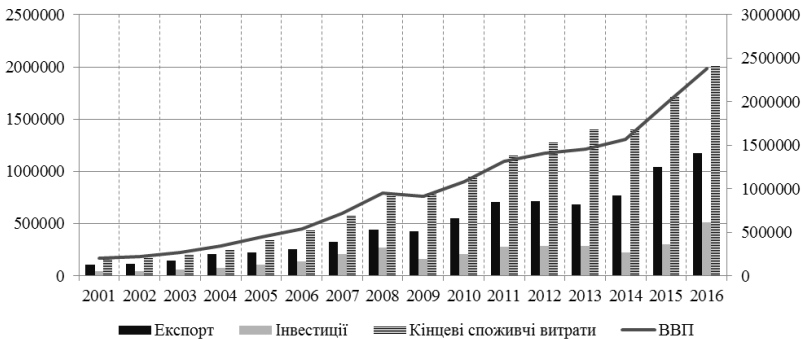

Рисунок 1 – Динаміка показників економічного циклу в Україні за 2001-2016 рр., млн грн [складено автором на основі даних 2]

Після значного зниження ділової активності в 2014-2015 рр. почалось поступове відновлення економіки України. Як свідчать представлені дані, основним фактором зростання ВВП є збільшення внутрішнього споживання та інвестиційного попиту. При цьому темпи післякризового відновлення є низькими внаслідок значної кількості деструктивних факторів, генерованих мега- та макросередовищем. Мегасередовище характеризується повільним темпом зростання економік основних торговельних партнерів та волатильними цінами на сировинну продукцію, що є основною статтею експорту України. У макросередовищі основними ризиками для

розвитку економіки країни є невизначеність через військові дії на сході та можливість ескалації конфлікту, незадовільні темпи структурних реформ, залежність стану платіжного балансу, обслуговування державного боргу від реалізації програм МВФ.

За прогнозом макроекономічних показників на 2018-2020 рр., розробленим Кабінетом міністрів України у 2018 році прогнозується зростання ВВП на рівні 3 %, у 2019 – на 3,6 %, у 2020 – на 4 % [4]. За прогнозами НБУ, економічне зростання прискориться внаслідок збільшення споживання та інвестицій, водночас вплив чистого експорту залишиться від’ємним [3].

Вплив макроекономічного середовища на кредитну діяльність банків України є очевидним (рис. 2).

Рисунок 2 – Динаміка показників кредитної активності банків України за 2000-2016 рр. [складено автором на основі даних 1, 2]

Погіршення макроекономічних показників призвело до значного зростання рівня проблемних кредитів у банках України (рис. 3).

Результати аналізу кредитного портфеля банків України дозволяють зробити висновок, що його якість

істотно погіршилась унаслідок економічного спаду в 2009-2010 роках та політико-економічної кризи 2014 року.

Рисунок 3 – Динаміка показників якості кредитного портфелю банків України за 2001-2016 рр. [складено автором на основі даних 1]

При цьому значна частка проблемних кредитів стала результатом не тільки деструктивних макроекономічних зрушень, але й неналежного управління кредитними ризиками в докризовий період. Банки у докризовий період не враховували макроекономічні фактори в оцінці ймовірності дефолту позичальників, а позичальники переоцінили свою спроможність погашати борги.

Значна частка проблемних кредитів та витрати банків на формування резервів під втрати за кредитними ризиками у поєднанні зі зниженням економічної активності в країні (падіння ВВП, експорту, інвестицій, споживчих витрат, високого рівня безробіття) стали причиною зупинення надання кредитів банками України.

Неефективне управління кредитною діяльністю на мікрорівні не тільки погіршує фінансовий стан банків, оскільки знижує потенціал отримання прибутку, але й стримує економічний розвиток в країні, оскільки саме

банківські кредити є основним джерелом забезпечення ресурсами поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Грошово-кредитна статистика [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.

2. Валовий внутрішній продукт за категоріями кінцевого використання [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2017. – Випуск № 3. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50604896>.

4. Уряд ухвалив прогноз макроекономічних показників 2018-2020 рр. [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250029740&cat_id=244274160.